

ביאורים

הרמב"ם ממשיך למנות את הקבוצות השונות המתייחסות באופנים שונים לגמול העתידי. הקבוצה השלישית שמונה הרמב"ם טוענת שהאושר המיוחל הוא 'תחיית המתים'. מבחינתם הגמול הוא חזרת האדם לנצח לעולם שלנו, ומי שאינו ראוי - לא יזכה לחזור. הקבוצה הרביעית טוענת שהגמול המובטח מתייחס לחיים הרגילים שלנו בעולם הזה, ולשיטתם מי שראוי - יזכה להנאה ולהצלחה, ומי שלא ראוי - יסבול. בנוסף לכל ארבע הקבוצות שמנה הרמב"ם, קיימת קבוצה נוספת - חמישית, עליה אומר הרמב"ם שרוב האנשים שייכים אליה, והיא מצרפת את כל הדברים יחד - ביאת המשיח, תחיית המתים, וחיים נעימים וטובים שלא יפסקו.

הדבר המאחד את כל הקבוצות הוא שאנשיהן מתייחסים לגמול המובטח בכלים הגשמיים אותם הם מכירים בעולם הזה, וממילא עוסקים בגמול גשמי או בגמול הקשור לעולם גשמי. מכאן עובר הרמב"ם ליחס הרצוי לעניינים אלו. הוא אומר שרק מעטים זכו לעסוק במהות בצורה נכונה. הרבה מהעיסוק של בני האדם בסוגיות אלו הוא בדברים חיצוניים ושוליים, בשאלות טכניות על אופן התנהלות העולם בעתיד. מבט שכזה דומה לילד קטן המדמיון לעצמו כיצד תיראה החתונה העתידית שלו - במוחו של הילד עוברת תמונה דמיונית העוסקת בצדדים החיצוניים הנוצצים - הבגדים, האוכל, המוסיקה וכדו', ואילו את הדברים המהותיים והמשמעותיים שכוללת חתונה הוא מפספס.

במקום זה, עלינו לעסוק במהות, לעסוק במטרה שאליה מכוונים החיים שאנו חיים כעת, והחיים שלעתידי לבוא, להבין בצורה נכונה את כוונת התורה וכוונתם של חז"ל בעיסוקם בתכלית שהיא - 'עולם הבא'. בנושאים אלו יעסוק הרמב"ם בהמשך.

הרחבות

• השכר המובטח אינו כהנאות העולם הזה

מנוחת הגוף והשגת התאוות העולמיות בעולם הזה. כת זו סוברת שהשכר המובטח לאדם הוא בהנאות העולם הזה. אולם רס"ג מביא ראיות לסתור אמונה זו ומוכיח שהשכר המובטח הוא בעולם הבא:

א. בעולם הזה אין אפשרות להגיע להנאה שלמה, שכן בכל שמחה יש גם מעט צער, ולפעמים הוא אף מרובה על השמחה. לא ייתכן שהקב"ה שהוא כל יכול ייעד לאדם גמול שאינו שלם.

ב. לפעמים אדם הגונב מחברו או המזיק לו מת לפני שמשיב את הגזלה. לא ייתכן שהקב"ה שהוא שופט צדק לא יעשה משפט בין שניהם, ואין ספק שהם יקבלו את השכר והעונש בעולם הבא השונה מהעולם הזה.

ג. אנו רואים שיש כופרים שרואים בטובה בעולם הזה ויש צדיקים שסובלים. לכן ודאי שיש עולם אחר בו משולם לכל אחד כגמולו.

ד. יצחק אבינו לא היה מוסר עצמו למיתה אלא אם כן ידע שיש עולם הבא בו יקבל על כך שכר. [אמונות ודעות מאמר תשיעי, אות א].

שאלות לדין

מדוע חשוב כל כך לרמב"ם לברר מושגים כמו 'מית המשיח', 'תחיית המתים' ו'עולם הבא'? האם העיסוק בשאלות כמו 'היאך יקומו המתים - ערמים או לבושים', הוא עיסוק ערכי וחשוב? מדוע?

וכת שלישית תחשב כי הטובה שנקנה היא תחיית המתים, והיא: שיחיה האדם אחר מותו ויחזור עם קרוביו ובני ביתו, ויאכל וישתה ולא ימות עוד. וכי הרעה היא שלא יחיה אחר מותו עם אותם שיחיו. ומביאין ראיה על זה במאמרים רבים מצויים בדברי החכמים ובפסוקים מן המקרא, שפשוטם יורה על מה שהם אומרים או על קצתו.

וכת רביעית תחשב כי הטובה שתגיע לנו בעשיית המצוות היא מנוחת הגוף והשגת התאוות העולמיות בעולם הזה, כמו: שימן הארצות ונקסים רבים, ורב הבנים, וארך חיים ובריאות הגוף, והשלוש והבטחון, והיות המלך מישאל והיותנו שולטים על מי שהצר לנו. והרעה שתשיגנו כשנכפר על התורה - הפך העניינים האלה, כמו מה שאנחנו פה היום בזמננו זה, זמן הגלות. וביאור ראיה כפי סברתם מפל המקראות שבתורה: מן הברכות והקלות וזולתן, ומפל אותם הספורים הכתובים במקרא.

וכת חמישית - והם הרבה - מחברים העניינים האלה כלם ואומרים כי התחלת היא שיבוא המשיח ויחיה המתים, וינכסו לגן-עדן ויאכלו שם וישתו ויהיו בריאים כל ימי עולם.

אבל זו הנקדה הנפלאה, רצוני לומר: העולם-הבא - מעט תמצא בשום פנים, שיעלה על לבו הוא שיחשב או שיקח זה העקר; או שישאל על זה השם: על איזה דבר הוא נופל? אם הוא תכלית הטובה, או אחת מן הדעות הקודמות היא התכלית? או שיבדיל בין התכלית ובין הסבה המביאה אל התכלית. אבל מה ששואלים העם פלו, ההמון והמבינים: היאך יקומו המתים - ערמים או לבושים? ואם יעמדו באותם התקריכין עצמם שנקברו בהם, ברקמתם ובציורם ויפיו תפירתם; או במלבוש שיכסה גופו בלבד? וכשיבוא המשיח - אם יהיו שנים העשיר והדל, או אם יהיו בימי חזק וחלש? והרבה שאלות כאלה בכל עת.

